حیکایەتی بیابان و نزای تەیرەکان

محەمەد حاجی کەریم

2005

ناوی کتێب: حیکایەتی بیابان و نزای تەیرەکان

نوسەر: محەمەد حاجی کەریم

تابلۆی بەرگ : پابلۆ پیکاسۆ

بەرگ: ڕەگەز رەشید

تایپ: سیروان مەحمود

دیزاین : هاوار جەبار

ژمارەی سپاردن :

چاپخانەی :

تیراژ : 500

لەبڵاوکراوەکانی ناوەندی رۆشنبیریی سۆران

پێشكەشە :

بە قوربانیانی دەستی جەلاد ، كە كارەكتەرەكانی نێو (حیكایەتی بیابان و نزای تەیرەكان) پێكدەهێنن .

حیكایەتی بیابان و نزای تەیرەكان

ـ با ـ

لە بیابانەوە تەیرەکان ئەگوازێتەوە دەریا

دەریا لە پیریەتی ئەم شـــەو ڕادەمێنیٚو

گویٚ لە نمەی باران ئەگریٚ

باران لە ئاوێنەی ڕۆحم ئەنوسـیٚ

تۆ تا ئەبەد بەدەری لە زەمەن

زەمەن لە ژێر لقی ئەو دارشـاتووە خەوتووە دا

ئاماژە بۆ ئەو گڵوپە ئەکات

کە لەو بەری ئاسمانەوە کتێب ئەخوێنێتەوە

کتێـب بە دیار پێکەنینی

شـــــەپۆڵە شـێتەکانی دەریا خۆی ئەکوژیٚ

کوشـــــتن بیٚ تێفکرین

پەنجە ئەخاتە ســـــەر دڵی نیشـــتمانێکی وێران

نیشـتمان خۆی بە دەمامکی مردن هەڵدەواسـیٚ

مردن لە چاوتروکانێکدا

هەموو شـــــەوقی چراکان ڕائەماڵیٚ

شـــــەوقی چراکان

لە بیابانەوە جەستەی خـۆڵاویم جێ ئەهێڵیٚو

بۆ هەتا هەتایە

بەگەرمای هاوین و

دووكەڵی شەڕگەو

سەرابی بیابان ئەم ســپێریٚ

لە خەوداو

لە بەئاگایدا

شــتێك پیٚ لە ڕۆحـم ئەنیٚ

ئەمكـوژیٚ و نامكـوژیٚ

خەونە جوانەكانم وردوخاش ئەكاو

لە نیوە شــەوێكدا ئەمگەڕێنێتەوە

دوورگەیەك لە خەیاڵ

خەیاڵ بە بۆنی جەنگ دامدەپۆشــیٚ

جەنگ پێش ئێسـتا لێرەبوو

جەنگ چرایەك لە دواوە ئەكوژێنێتەوە

كۆشـێك وەیشـوومە فڕیٚ ئەداتە ئاوەدانی

دارو پەردووی ئاوایـی ئەســـــوتێنیٚ

مــەزراکان و

باخچەکان و

کانییـــەکان

بە تەمێکی ســــوور ڕەنگ ئەکات

جەنگ لە جامی پەنجەرەکانەوە ئەنووسێ

لە پەیدابوونی ئادەمــەوە

کۆشـــکەکان تورەگەیەکن لە خۆڵەمێش

ژیان کەشـــتییەکی شـــکاوە

ڕەچەڵەکی ئەچێتەوە سـەر ســـــفـــــر

قافلەکانم بیردێنەوە

قافلەکان ... قافلەکان

قافلەی دەســـتی لەشـکرێک لە سـتەم

ئەم قافلانە چین ، کێی تیایە ؟

نامەکانی نیشـــــــتمان

یان فەسـڵەکانی جوانی

ئەی جوانی بۆ ساتەوەختێک تەکان بدە

خەوشـــــەکان ڕابمـاڵـە

دەزانیت
ئەم دورگەیە شـتێکی تیایە، بەمەرگی گولْ و
مـــەرگـــی ئاوو
مەرگی ئینسـان
پێ ئەکـــەنـێ
خۆت بینیت ئەی ویژدان
لەشـــکـــری جـــەهـــل
هەناســـەی ترشـــاوی خۆی
بەرەڵای سـاباتە زەیتونیەکەی ماڵمان کرد
کەچی تۆ بێ دەنگ بوویت
نیشـــــتمان تەنیا
شـــــەقام چۆڵ و
کۆڵانەکان بێ توولە ڕێ
مەعبەدەکان بێکتێب
نازانـــم _ با _ لە بیابانـــەوە
نەخشـەی شـێواوی ئێرەی هێنا
یان بوودەڵەیەکی بەدمەسـت

لە سـپێدەی مێژوویەكی شـەكەتدا
خەونێك قایلیكردم بچمەوە ماڵە چكۆڵەكەی دوێنێ
ڕابـڕدووم بیـردێـتـەوە ..
بیرم دێتەوە كاتێك
نیگا ئاڵەكانی مانگ
بەهەموو شــــەفەقی خۆیان
پەلاماری تارماییان دەداو
ماڵەكانیان پڕئەكردین لـە بـۆنــی بــخــورد
بیرم دێتەوە كاتێك
گوڵە لاولاوەكان ســــپـێـدان زوو
ماچیان بۆ هەڵـدەدایـن و
جـوان جـوان خـۆیـان بۆ ئەڕازاندینەوە
بـیـرم دێتەوە كاتێك
كچە تازە باڵقبووەكان چاو سـاغیان بۆئەكردین و
بەخەتێكی ووردیلە
نامەی خۆشـــەویســتییان بۆ ئەنوســـین

بیرم دێتەوە کاتێک

ڕۆژە زیوینییەکان بێچرپە

جڵەویان لەشــەوە عاتیفە بارەکان ئەســتاندو

شـــەوە عاتیفە بارەکانیش

شــەفەقیان لە لاپاڵـــە ڕوناکەکان ئەدزی

بیرم دێتەوە کاتێک

دایکم دەســـــتی ئەگرتین و

بەزۆرە ملێ نوێژی بەیانیانی پێدەکردین

بیرم دێتەوە کاتێک

شــەوان ئەســتێرەمان دەژماردن و

خەیاڵمان پر ئەبوو لە عەشـــــق

بیرم دێتەوە کاتێک

پێنج شــەممان جادەمان پڕئەکرد لە قیژە قژی منداڵیو

خۆمان بۆ ئاهەنگی یەکتر ئەڕازاندەوە

توخوا تۆزێ ســـەیرم بکەو

بۆ هەتا هەتایە فرێمدە نێو (کەشـــتی ئاو) *
خەیاڵ ئەمباتەوە
قەدەر ئەبینم پەنجە بۆ ووردە ئەسـتێران
درێژ دەکاو
پێیان ئەڵێ ڕووی تریفەیتان وەربگێڕن
ئەوەتا چراکان بەکزوڵی
لەتاو نەخشەی تێک ئاڵاوی ئێرە ئەکوژێنەوە
گوڵە جوانەکانی ئاوایـی
لەژێر تفڵی (لـــــــــــم) دا
وشـــک هەڵـــــــدەگەڕێن
ئاشـووب لێرەوە ڕەت ئەبێ ...
ئاشووب لەڕوخساری تاشــــە بەردو
ئاوازی ســــترانە ئاگرینەکانەوە
نەخشـەی نیشتمانێک ئەکێشێت

---

* شـــاکارێکی تاگور .

نیشـــــــــــتمانی جەنگ و

نیشـــــــــــتمانی خـوێن و

نیشـــــــــــتمانی مـەرگ

ئەگەڕێمەوە دوێنێ ...

لە باخچەکان

کانیاوەکان

درەختەکان ڕائەمێنم

بە پەیژەی خانویەکی لەخشت دروستکراو هەڵدەگەڕێم

ئەڕوانمە ئەو بەری ئاوایی

ئەبینم

کتێبێک حیکایەتی _ بیابان _ و

ســـەفەری _ با _ ئەگێڕێتەوە

دەفتەرێک یاداشـــتی ڕۆژەکانی ئاشـــوب و

زەمەنی ئافات ئەنووســـێتەوە

وردتر ئەڕوانم .. ئەبینم

منداڵێکی نابینا لەو دیو قامیشـەڵانەکانەوە

بەدوای شـتێک ئەگەڕێ

لە پیاوچاكێك ڕائەمێنم

پەنجە بۆ شـــەقارشـــەقار بوونی زەوی درێژ ئەكاو

فیكە بۆ بەئاگا هاتنەوەی گوڵە هەنگوینیی‌ەكان لێدەدات

قومێك ئاو ، لەكانیلەی تفتیلكەكانی ئەو بەرەوە

ئاو ڕشـــێنی جوانیەكان دەكاو

دڵـی تەنیایـــــی ئەداتـەوە

حیكمەتی پیاوێك

لەنوزەی ڕیشـوڵە مل باریكەكانی بەر مـــزگەوت ئەدوێ و

گوێ لە تەهلیلی مەغریب ئەگرێ

خاوەن ویژدانێك

پەنجە لە تەقویمی ڕۆژگاری مەرگ و

نەهامەتـی ئەخشـــــێنێ و

بە نەرمە ڕۆندكی زیوینی

ســــەركۆنەی كوڵەكوڵیگەرمـای بیابان ئەكات

نزیك لە ئاشـــووب خەیاڵی منداڵی هەڵم ئەگرێ

كەیبانوویەك دەسـت بۆ كولێرەیەكی لاسـوتاو دەباو

لە مەنجەڵێكی بوخاردا ئەیشـــارێتەوە

فاڵـگرەوەیەکی ڕووکوتراو

مژمژۆکە دەرخواردی ڕاهیبێک ئەدات

کرێکارێکی ماندوو

دەسـتی ئاوسـاوی بەپشـتی منداڵێکی وردیلەو

پیرەمێردێکی‌کەنەفت دادەهێنیٚ

بەسـاڵچوویەک نوێژی سـپێدە دائەبەسـتیٚو

دوعا بۆ ماسـیە سـڕبردووەکانی دەریاو

گوڵە زەندەق چـووەکان ئەکات

نەرمە — با — یەک بەئەسـپایی لکە دارگوێزێکی خوڵەمێشـی

بۆ ئەشـکەوتێکی وڕ ئەگوازێتەوە

قرژاڵێـک بەلالوتـی تێدەپەڕیٚو

بە دینارێک دارلاسـتیکێک بەمناڵێکی بزۆز دەفرۆشـێت

مناڵی بزۆز بەردێک لەگیرفانی دەرئەهێنیٚو

دەیخێوێنێتە جامخانەی ماڵێکی چۆڵ

زەلامێکی تەمەن ماش و برنج خۆی دەشـــــواو

تاقمەی ددانەکانی لەسەر تاتەشۆری بەرمزگەوت ون ئەکات

ژنێک بە هەناســە ســوارییەوە

وێنەی کچە عازەبێک

نیشـــانی پۆلەکوڕێک ئەدات

قەیرە کچێک لەو دیو پەنجەرەیەکەوە

فانۆس دائەگیرســـــــێنێو

گوێ لە گۆرانییەک ئەگرێ

بوک و زاوایەکی بەدبەخت

ئەچنەوە ســـــەرحیکایەتی لێک دابڕانی ئازیزان

جاڵجاڵۆکەیەک بەدوای تەرمی کەروێشـکێک ئەگەڕێ و

هەموو نەنگیەکان رەجم ئەکات

سمۆرەیەک تۆپەڵە قوڕێک لە هێلانەی پەڕەسـێلکەیەک ئەگرێو

پەڕەموچە بەر دڵی چۆلەکەیەک ئەگرێ

ئەم موستیلەیەکی ون،دیالۆگ لەنێوان کوڕێک وکچێک ئەکات

گەنجێک دوای ماڵئاوایی،هاوســـەرەکەی خۆی خۆشـدەوێ

بێوەژنێک داوای ماچێک لەمێردەکەی پێشـــووی ئەکات

ئاسمان دەســـــتی خۆر ئەگرێ و

ڕێگا بۆ تاریکی ئەکاتەوە

پشـیلەیەک سـەری خۆی دەلەقێنێ و

دووزمانی ئەكات

(عەتارد)* لە ئاسـمانەوە بەژیان دەڵێت : بەیانیت باش ،

ئەی ئەوەی كە نازانیت لە كوێ هاتووی

ژیان لەپشـت یەكێك لە چیاكان لە هۆش خۆی ئەچێ و

بۆنی باڕوت وەڕســــــی ئەكات

شـوانێك بەدوای بزنێكی عاسـێ

گۆپاڵ بەنێو مەخلوقێكدا ئەگێڕێ

لە گەڕانەوەشیدا ،بەرلەوەی عەفەویانە شمشاڵ بژەنێ

فرمێسك بەكەنارە مۆنەكانی ڕوویدا ئەڕژێ

كۆترێك فاتیحە

بۆ مەرگی جوانیە نەورەسیەكانی پۆلە تەیرێك ئەخوێنێ

دەگمێنێو

بەپەڕەمـوچەی ژێردڵی،خۆی ئەكوژێ

مجێورێك لە سندوقێك هەڵی ئەگرێ

گۆڕێك بەتاڵ ئەبێ لەهێشوە ترێی نێو زگی مردوویەك

* یەكەمین ئەستێرەی دەوری هەتاو .

پرتەقاڵێک لەسەرخۆ گلۆردەبێتەوە سەر ئێسقی قوربانیەک

جەلادێک فیشـــەکێک ئەتەقێنێ و

نیشـــتمان تورە ئەکات

نیشتمان هەموو نەنگی‌یەکان ڕەجم ئەکات

چایەچی‌یەک لەولاوە

پیاڵە چایەکی ڕەش ڕەش

بۆ مردوویەکی نێژراو تێدەکات

مردن بەمردووەکە دەڵێ،بەیانی سەر بەماڵت دا ئەگرم

خۆر شـاباڵە بەبرشـتەکانی لێکدەداو

بەمردن پێدەکەنێ

دەست نووسێک بەڕاستە شەقامێکدا شۆڕدەبێتەوەو

نهێنییەک ئەدرکێنێ

نهێنی ئەنفال وجەلاد

نهێنی مەرگ وخوێن

نهێنی خاش خاش بوونی زەوی و

کوێربوونەوەی کانیاوەکان

مەتارەی ناوقەدی جەنگاوەرێک پڕئەبێ لە هەڵم و

ـ با ـ دڵۆپ دڵۆپ وشــكی ئەكاتەوە
قەرتارەیەك تریێ لە سەر پشتی ئەسپێكی مەجەڕی هەڵدەپەڕیێو
ـ با ـ هەڵی ئەگریێو
دەی كاتە نێو جۆگەلەیەك
كرێوە لەولاوە
هەڵوژە گرمخییەكانی ژێر لق و پۆپی درەختە تەمگرتووەكان
بە كەرێكی قوبرســـــی لە ڕۆژهەڵاتەوە ئەگوازێتەوە ڕۆژئاوا
شـــەبەقێك لە ئاوێنەدا خۆی ڕووت ئەكاتەوە
دەبینێت دەستێك بەدیار شــەوقی بلاجكتۆرێكی حەوت ڕەنگی
گۆمەمكیێ ئەخاتە نێو بووخچەیەك و
بەدوای مەمكێك ئەیگێڕێت
پەندێك تەپ و تۆزی مێژوویەكی پڕخەوش ئەگێڕێتەوەو
نیقورچە لەدەمارە خوێنیەنەكانی زەوی ئەگریێ
گەنجێك
كەنازانم شــۆرشــگێڕە ، یان نەء
نازانم بەئاوی كام ئایدیۆلۆژیا خۆی ئەشـوات
بە بەردێكی بچكۆڵە حەرف حەرف وەسیەتنامەكەی

لە تەختایی گابەردێک ئەنوسێت ...

ســپێدەیەک خۆی ئەکوتێتە

نێو شــــەوقێکی پاکیزەیـیو

بەدوایدا پێ لەچەوی بەرمزگەوت ئەگرێ ..

من ئەم ســـپێدەیە خەونم ئەبینی

لەناوەوەم بارێک ســـــەراب و

کێوێک تارمایی

لەدەرەوەم تێک ئالأنی شـــــتەکان و

رەنگەکان و

پیتەکان ..

نیوەڕۆیەک

بێپەروا لەپی خۆی خســتە نێو ئێوارەیەکی وەنەوشــەییو

خۆی تەڕکرد لە هەڵمی ژێرلقی دارهەنارێک

ئەم نیوەڕۆیە نیقورچەیەکم لە کراســی دڵم کردەوە

نهێنیەکی تیابوو کەس نایزانێ

مەگەر _ ئیحا _ی زەنگیانە بلوریەکانی گەردەنی بەلقیس

یان لەرینەوەی گەڵا جوانەکانی _طوبا _ *

ئێوارەیەک ســـەتڵێکـی پڕ پۆتاســـیۆم

بەسـەر جەسـتەی شەوێکی ڕیشۆڵەیی

ئاســـــەواری خۆی جێهێشـــــت

ئەم ئێوارەیە

بەپەڕەکانـی فەلســـەفەی غـوربەت

ژورێکم لە گژوگیای خۆشـەویسـتی چێکرد

جەســـــــتەمی تیا ڕاکشـــــــاو

رۆحیشـم بەپەنجە بەفرییەکانـی

دەســـتی بۆ دیوانێک پەیڤ بردو

ئایەتێکی داپۆشـراوی بەگولەباخ خوێندەوە

شـــــەوێک وەک کەڤاڵێکی قامک شـــپرزە

لە زەتی لە ســـپێدەیەکی لێو بەخومار دزی

دەزانم نیگای ئەسـتێرەیەک

بەسـە بۆتێربوونی عاتیفەی دڵێکی زامـدارو

فێنک کردنەوەی تێنووترین شـار لە هاویندا

* درەختێك لە بەهەشــت .

ئەســـتەمە دڵۆپێك باران

جەنگ لەگەڵ تۆبکات ، ئەی تۆزو خۆڵی بیابان

بیابان ...

بیابانی کوشـتنی خەونەکان

بیابانی تەنیایی و

بیابانی مـــەرگ ..

من لە تەنیایـــی و

لەئـــــاوەدانـــی و

لەخـــــــــەون و

لەڕابــــــــــون و

بـــەئـــاگـــایــــدا

تۆ ئەبینم ، ئەی ســـیمبۆڵی کوژانەوەی ڕوناکی

تۆ هەمیشە دەرگا بەڕووی دڵەکوتێی شەڕگەکان ئەکەیتەوە

لەکەنارە جێماوەکەی عەشـــقدا

بێ دوودڵی ئەفسانەی ژێرچنگی (ئارس)* ئەڵێیتەوە

تۆ لە جنســـی یاســـای غوبارســـتانیت و

ئەگەڕێیتەوە زەمەنی بەردین و

دۆخی بێدەنگی ...

دەبینم بە دەســـتێکی ئاســـنین و

بێ پرســـیار

ئاماژە بۆ شـــتێک ئەکەیت

بە – با – ئەڵێیت :

تکـایە نەوەکانی هۆزی باوە کوشـتەی عروبە

بە (لم) داپۆشـــە ...

من پێش ئێســـتا لێرەبووم

لەدوورەوە گوێم لەنوزەیکۆترەکان بوو

بە باوەشـــی نزاوە

لە ســـوتانی هێلانەکانیان ئەڕوانی

دەنگێک شـــعورم ئەگەڕێنێتەوە دواوە

دواوەی لە دایک بوون و

* خوای شـــەڕ .

دواوەی خەون و

دواوەی تارمایی

دەنگ .. دەنگ ..

دەنگی قیڕاندنی جەلادێکی خوێنین

دەنگی حاکمێکی ســــاختەکار

دەنگــی پیلاتۆزو

تەقینەوەی بۆمبی کوشــــندە

(نانۆبیــس*) لە نامەیەکدا بۆی نووســــیوم :

(سـکاڵەی مردووەکانی هەموو دونیام لەکۆڵ ناوە ..

هاتوم جەنگ بە بێحورمــەت بوونی گۆڕەکان بکەم

کێ ئەم هەموو ئێسک و پروسکەی فڕێداوەتە ئێرە) .

من ئەڕۆم تۆ ئەی _ با _ ، حیکایەتی بیابان بنووسەوە

حیکایەتی تێپەڕبوونی قافڵەکان و

خۆ فڕێدانی ئافرەت ومنداڵی سـەرپردەکەو **

* لە ئەفسانەی کۆنی میسریدا خوای گۆڕستان بووە.

** ئاماژە یە بەڕووداووی خۆفڕێدانی ئافرەتێکی ئەنفالکراو ، کە منالێکی بە باوەشەوە بوو بۆنێو رووبار دەکا ، کە لە دەست ئەفسەرێکی بەدڕەفتار ئەم چارەنوسەی هەڵبژارد .

حیکایەتی ژنە دووگیانەکان و

تراژیدیای ســـەگە ڕەشـــە

سەیری کەژاوەی مردن بکە ، ئەی زەمەنی بێدەنگ

لە زەوییەوە بڕوانە

بزانە چۆن گۆڕی منداڵێکی بێ ناونیشـــان

بەدوای گۆڕســـتانێک ئەگەڕێ ؟

لەئاســـمانەوە بڕوانە

بزانە چۆن سێ پەپولە بۆ ونبوونی باڵەکانیان ئەگرین ؟

ســـەیرکە ســـەیر چۆن (عوززا) *

بەگریانی شـــارێک پێدەکەنێ ؟

گەرمە — با - یەک

بە (مردنی دوای نیوەڕۆ) ** ئەڵێ :

حەشامەتێک گلۆر بۆتەوە قولایەک

نیشـــتیمان تەنیا

باخچـــەکان تەنیا

* یەکێك لە دوو بتە بەناوبانگەکەی هۆزی قوڕەیش .

** شاکارێکی هەمەنگوای .

كانیاوەكان تەنیا

شـــــــاخ تەنیا

ئـاگـر تەنیا

رووناكی تەنیا

شـــــەو تەنیا

ئای چەند سـەختە تەنیایـی

تەنیایـی ... تەنیایـی

هەمدیس چاوەكانم دوور دەڕوانم

لە دۆڵێك نورێك ئەبینم

سەریخۆی ئەخاتە سەرچەناگەی دوورگەیەكیكۆپیكراو

دەبینم بەرخێك بەدوای پەناگەیەكی ونبوو ئەگەڕێ

بازێك تەشـقەڵە بەرەوە ئاسـكێكی ماندوو ئەكات

بۆنێك خۆی ئەكات بەلووتی فڕندەیەك و

دڵی پڕ ئەكات لەژهـــر

چۆلەكەیەكی جێماو

بەدوای هێلانە ون بووەكەیدا ئەگەڕێت

تاجەگوڵینەكان

خەفەت بۆ سیسبوونی ڕووخساریان دەخۆن
فریشتەکان تووڕەن
بەڵام ، دەنگ ناکەن
زەمەن ئەگەڕێتەوە دواوە
وەرزەکان بەتوندی بەریەک ئەکەون
ئینسانەکان
لەزستاندا ،گەرم گەرم ئەبن بە قەرەبروت
لەبەهاردا خوێنیان لێ ئەچۆڕێ
لەهاویندا ، دەمرن و دەمرن
لەپایزیش وەک وەرینی گەڵا هەڵدەوەرێن
تەمی ئاسمان سێبەر دەکات
نەورەسەکان دەفڕن و
بەخێرایی بەرزەوی ئەکەون
دەبینم شەبەقێک سیحری پاشگەزبوونەوە لە شەوێک ئەکات
کەچی تەم ومژ پەشیمانی ئەکاتەوە
چەرچەفی خامۆشی
بێ ئەوەی ڕوخسەت لەژیان وەربگرێت

پەنجـەرەکـــانی ڕوانین دادەپـــۆشـــێ
ســــێـبـەرێکی مــەخــمــەڵـــــــــی
خۆی ئەکات بەماڵی ئاســوودەیی
نەفسێکی مردوو چاوساغی بۆ لەشکری نەهامەتی ئەکات و
گۆڕی بێگوناهێک هەڵدەداتەوە
تێنویەتی خۆی ئەکات بەماڵی ئاو
کەچی ئاگری غەدر
دڵوپ دڵۆپ تەڕایەتی ئەســڕێتەوە
دیمەنی ئەمێســتا
بەدوێنێ و
ئەوێ ڕۆژێی زیندەگی ناچێ
(قەدی دارچنارەکان
لموزیان ڕووچۆتە جۆگەلە چکۆڵەکانی ژێر ســەریان
گژوگیا ڕەنگی زەردباوی پۆشـــیووە
تووله ڕێ و ..کۆڵانە چکۆڵانەکانی ئاوایی
ئولفەتیان بە تاریکییەوە گرتووە)
شـــــەڕ تەواو دەبێ و تەواو نابێ

شـــەڕ هەموو شـــتێک ئەبینێو

ئێمە پێشـــبینی ئەو نابینین

شـــەڕ دوای باران

نیشـــتمان ئەکاتە چەند لەتێک

لەتێک بۆ نێو قاپێک خۆڵەمێش

لەتێک بۆ قەنتەرێکی دوور لە ئاوەدانی ...

ســـــەرنج بدە ،

لە دوای عەسرێک سەیری ئاوابوونی هەموو شتێکم کرد

شتێک ، وەک ئاوابوونی مانگ بەڵام نەگەڕێتەوە

شتێک ، وەک ئاوابوونی خۆر بەڵام نەگەڕێتەوە

(جوانیەکانی بەرەبەیان

ڤینۆســـی پاڵکەوتوو

شـــتەکانی ئەولای ســـروشت

شـــایەکەی مریەمی عـەزرا

مردنی مریەمی عەزرا)*

---

* پێنج تابلۆی بەناوبانگی (بیلەر ، تیسین ، مۆران دای ، لووت ، ماتینیا) خوێندنەوەکان وەک هوونەر ، نەوەك ڕووداوو.

جوانیەكان بە بەرەبەیان تێپەڕین و

ڕەنویەك دووكەڵ بەدوایانەوەبوو

ڤینۆس لەدەلاقەی تەم توماندا

پاڵكەوت و

خۆی لە تاریكیدا جێ هێشت

گوڵەكان لەناو عەجولی — با — دا

خۆیان كوشـــت

شـــایەكەی (مریەم)

پێی خستە سـەر فەرشـی مردن

مردن شەوی بۆ سپێدەباشەكانی (مریەم) هێنا

ئێسـتا بەدنكێك بینین

دوا نامەی نهێنی سـەمای ماسـیەكانم خوێندەوە

كە لەقەراغ قژی ئاڵی ئاو دا

بەدوای لەزەتی یاقوتەكان ئەگەڕان

كەچی تاشـــە بەردە لووســـەكان

بێبەزەییانە فریویان ئەدان

ئیتر نەم زانی نەخۆیان سەرخۆشن ، نە ئاو لەتەنیایدا
دەڵێن لەو ڕۆژەوە
تەنیایی مردوو
لەچۆڵەوانیدا دای لەشـــەقەی باڵ و
لەئەشــکەوتێکی شــــــەو تێخەوتوو دا
ناو قەدی ڕەقەڵەی لەبەردێکی لەڕدا
دایکم ئەیگووت :
ئەو ڕۆژەی ئاوەدانی چەقۆی تێزا
هەر ئەو ڕۆژەش
جاری یەکەم
ژنێک فانۆســـی داگیرســـاند
شــــەڕکوژاندیەوە
جاری دووەم
ژنێک فانۆســـی داگیرســـاند
شـــــەڕکوژاندیەوە
جاری سێیەم
ژنێک فانۆسی داگیرساند

شـەرِكوژاندیەوە

جاری چوارەم

ژنێك فانۆسی داگیرساند

شـەرِكوژاندیەوە

جاری پێنجەم

ژنێك فانۆسـی داگیرساند

شـەرِكوژاندیەوە

جاری شەشەم

ژنێك فانۆسی داگیرساند

شەرِكوژاندیەوە

جاری حەوتەم

ژنێك فانۆسی داگیرساند

شـەرِكوژاندیەوە

جاری یەكەم

ژیان لەتەمدا

جاری دووەم

باران لەتەمدا

جاری سێیەم

تەم لە پاکیدا

جاری چوارەم

تەم لە ئاوایدا

جاری پێنجەم

ماندوویەتی لەتەمدا

جاری شەشەم

تەم لە ســەراپای زیندەگی دا

جاری حەوتەم

مردن لە تەمدا

مردن لەچۆڵەوانیدا

تەنیا لە چۆڵەوانیدا

چۆڵەوانی لەچۆڵەوانیدا

لە فەزای چۆڵەوانیدا

هەموو شتێك پۆشاکێکی ســـەیری پۆشــی

سەیر سەیر ژیان بە کوچە ڕەشتاڵەکانەوە

غلۆربۆوە دورگەیەکی پڕ لە موعجیزە

بازنەی گەمارۆ مـۆڕەی کرد
گەرمای نیوەڕۆ لە حەژمەت جەلادەگرکنەکانی
چەرخـی بەربەریەت دەسـتەو دووعـا وەسـتا
ژنێـکی دووگیان
بەدەم ئاهی ژانێکەوە هاواریکرد
خودایە بەبەخشندەیی خۆت بمان پارێزە
خودایە بۆ خاتری
ئەو هەموو گیانلەبەرە بێ گوناهانەی
بێگوناهترن لە بنیادەم
ئەو ئاگرە بکوژێنەوە
من ئەوسـا
لەتاو ئەو هەموو زوڵمەت و
جەردەیی و ڕەشـەکوژیەدا
حەپەسـام و
دام لەپرمـەی گریان
چاوەکانم داخسـتبوون
کەچی زەینم وەک کامیرا فلاشیان لە دیمەنەکان ئەدا

هەستم بەچەرخی زێرینی جەلادەکان کرد
کابرایەکی زامدار خوێنی لێ ئەچۆڕا
بەشەلە شەل قسەی بۆ کردم
ئەو وتی : ئەترسم بڵێن خەرەفاوە
ئاخر زانیوتە کوشتنی مەخلوقێك
بنیادەم فڕێبداتە عەرشی خۆشی ؟!
درۆت بۆناکەم
خۆم بینیم
منداڵێکی ساوا مەمکی دایکە مردووەکەی ئەمژی و
ئێلینجی ئەدا
کەچی کەسێك کە لە دەعبایەکی ترسناك ئەچوو
تەعزیبی ئەداو
پێ ئەکەنی
گەرما هەموو شتێکی دەپرژاند
کەڵەکێوی و ماین
پەلەوەروکوکوختی
پەڵەی خوێنیان ئەدا

پـوش و پــەڵاش
گـوڵــە کـێـویـلـە
دەغـڵـی ســـــاڵ
کـتـێـبـی ئاسـمانی
کۆلارەکانی منداڵی
گـرِیـان گـرتـبـوو
ئاشـــــووب خۆی ئەکرد بە دەرگایەك و
وەك _ با _ لە پەنجەرە ئەچووە ژوورەوە
ئاشـــــــووب ئەبوو بە کەڵەگاو
ئەی وت: پێش ئێســـتا لێرەبووم و
ئەبێ هەر بگەرِێمەوە مێرگی ئەرخەوانی
دووکـەڵ خۆی کردبوو بە بۆنی پونگـــەو
بە دەســــــکێك تیخـــی خـــوێنینـــەوە
لاســــــــکی گوڵە شـــــــــــەوبۆو
گـوڵـە باخ و
گوڵە یاســـەمینەکانی برِیو
کچیەتیکچە تازە عازەبەکانی

گـەڕانـدەوە عـەدەم

دوکـەڵ وەک تۆف و زریان

یەک یەک پەڕەکانی ڕۆژمێری مێـژووی دڕاندو

چرکە چرکی کاتژمێرەکانـــی

خســـتە کیســـەیەکی ئاگرینەوە

دووکەڵ بڵاوەی کردو

هەمـوو ڕەنگـەکان و

ڕۆژەکانی داپۆشـــین

ڕەنگی ســـــەوزەگیاو

ڕەنگی چـراکـــان

ڕەنگی خیوەتەکانی ئەوبەر ئاوایی

ڕەنگی ئـاو

ڕەنگی درەخت

ڕەنگی بـەفـر

ڕەنگی شـــەممـەیەکی ســـپـی

ڕەنگی یەکشەممەیەکی پەمەیی

ڕەنگی دووشـەممـەیەکی ســــــەوز

ڕەنگی سێشـــەممەیەکی ئەرخەوانی
ڕەنگی چوارشەممەیەکی وەنەوشـەیی
ڕەنگی پێنج شــەمـەیەکــی کـاڵ
ڕەنگی هەینییەکی شـــین
(شـاخ بەدووکەڵـــەوە
ئاوایی بە دووکـەڵـەوە
ئاسـمان بەدووکەڵەوە)
ئەو ڕۆژە بەدوای چنگێک هەتاو
تیشـــــکێک ڕووناهــــی
هـەمـــوو کـێـوەکـان و
باخچەکانم کێومـــاڵ کرد
کەچی جگە لە پەل و پۆکەوتنی ئاوەدانی
شــتـێـکی ترم نەبینی
ویستم وەک کەروێشـکێکی مـاندوو
بۆ حـەشــــــــارگەیەک غاربدەم
کەچی شـووشـەیەک دڵی شکاندم
ویســـتـم وەک تەیرێکی باڵـــکــــــروزاو

لە هێمنترین کونجی نیشـتمان بنیشـمەوە

کەچی نیشتمان بەجەسـتەیەکی خۆڵەمێشـی و

دوو دەسـتی سـوتاوو

رۆحێـکی خـوێنینەوە

سـەیری ئەکردم و

لە چـاوەکانیـەوە

دڵوپ دڵۆپ ڕۆندک دەڕژا

هاوارم کرد

تازە من وەک (هەمەنگوای) خۆم ئەکوژم

کەچی پیاوێک وتی :

تۆبێ هوودەیت ، چۆن دەبێ بەرماڵی بێ هودەیی

بەسـەر جەسـتەی پەشـۆکاوت رابخەیت

سـەعاتێک بیرم کردەوە ...

بەدەر لە تورە بوون ، خۆکوشتن نە لە عیشـقەوەیە

نە لەجـوانـی ...

(ئانارشـــیەت)*ێکی تاڵەو

خۆم لە تۆزی ئانارشـــیەت دادەتەکێنم

بێ ئومێدی مەیلێکی پووچـــە

دەچم ڕووداوەکان وەک حیــکایەتی مێـــژوو

بۆ (ئاتاشـــــا) ** ئەگێڕمەوە

ئەگەڕێم نای دۆزمــەوە

ئەی دۆزمــەوە

پێم ئەڵــێ :

(پیرەژنێکی چەند ســـەیریت ، ئەم پرتە و بوڵەت لەچییە)

ئێســـتا زانیم دونیا دروشـــــــمێکی ڕووتــە

ئاخـرخـۆت وتت :

من لەجنســی تۆم

کەچی بەدیار مەرگی من دانیشـــتویت و

دەنگ ناکەیت

لە ئازارەکانم ڕادەمێنیت و

---

* ئاژاوە .

** پیاوی باڵویزخانەکان .

تێر تێر پیٚئەکەنیت

توٚ ئەزانیت

بکوژی جوانیەکان

ریٚز لەئـاقیبـەتی باران و

روٚشـــنایی ئەسـتێرە ناگریٚ

ئەســــــــتێرە ئارەزووی

بینینی (ئانارشـیەت) ناکات

هەتاو پالٚ بەتاریکیەوە ئەنیٚ و

ژیان وەک شـیعر دەنوسـێتەوە

شـیعر دلٚی خوٚی بوٚ خوٚر ئەکاتەوە

خوٚر نەخشـەی میللەتێکی بێخەوش ئەکێشـیٚ

خوٚر گوٚرانی ئەلٚـیٚ

بە ســێبەر دەلٚیٚ :

گەلاٚکانی ئەو بەری پردەکە جوانن

گەلاٚکان ســـەما بوٚ عەشـق دەکەن

لە بەفر دەپارێنەوە

بە بەرگی خوٚی ، نەیان تلـێـنێـتەوە

عەشـق پانتایی زەوی دادەپۆشـێ
بەڵام کابرایەکی جل زەیتوونی
(دەزانم ، لەدڕندەیدا بێ وێنەیە)
بە دوو چاوی خوێن تێزاو و
دوو دەســتی ئاســنی و
شـەپقەیەکی سەربازیی
هەموو ڕەنگەکان ئەسڕێتەوە
ئەو دەڵێ : (قاتیل بوون سیفەتێکە لەسیفەتەکانی خود..
ســونەتێکە ، لە ســـونەتەکانی ژیان ..
ژیان ، بە ئانارشـــــیەتەوە جـوانـە
ژیان ، بە ڕەنگـی خوێن و
بۆنی لاشــەی بۆگەنی و
شــــــەڕی خـێـڵ و
شـــــەڕی شـــارو
شـــــەڕی دونیا جوانـە ..
دوان بەزمــانی گـــوڵ
پیربوونی مانای شــتێکە

کە لەسەرەتاوە ئیفلیج بوویێت) .

زانیومە

ئەفسانەیەک دەڵێ :

(ئـــاژی) لە چـاوتروکانێـکدا

سـیحری لە پیرۆزیەکان کردو

نیگا جــوانـەکـانی ڕامآلـیـن

زانیومـــە

(منیرفا)* بە فەلســەفەی شـــەڕ

دڵی ئاشتـــــەوایی ڕەنجـــاند

شـــتێکم خـوێندەوە

(ئۆدیب)** باوکـی خۆی و

(هاملێت) مامی خۆی ئەکوژێت

زانیومــە

* خواوەندی پەندوشەڕەو پەسەندترین گیانەوەرە بەلای کوندەپەپۆوە .

** کوڕی پاشایەك بوو دوای لێك دابڕانێکی زۆر لەڕێیەك تووشی باوکی خۆی ئەبێ ، بێئەوەی بزانێ باوکی‌یەتی کوشتی ، پاش ماوەیەك ڕێی ئەکەوێتەوە شارەکەی ، بڕیاریش وابوو هەرکەسێ پاشای کوشتبێ لە شوێنی ئەو بکرێ بە پاشا .. بۆیە ئەو کرا بە پاشاو شاژنی لێ مارەکرا.. دواتر کە بە هەقیقەتی ڕوداوەکە زانرا...دایك خۆی هەڵواسی و(ئۆدیب)ی کوڕیش هەردوو چاوی خۆی هەڵکۆڵی و وڵاتی بەجێ هێشت ..

بەپێی شــەریعەتی خوێن

مەســـیح لە خاچ ئەدرێ !

زانیوومە ..

لەو دیوو پەنجەرەی ڕوانیندا

ســەرتاپای یوسف نوقمی خوێن ئەکرێـت ..

بەڵام نەم زانیــوە

بەشــەریعەتی خوا

پەڕەکانی میللەتێک لەت لەت بکرێن

ئاشــــــــــــووب

چ کارەســاتێکی هێنا

ئاشــــــــــوب

خۆی کوتایە هەموو ماڵێک و

یەک یەک

هەموو ئاوێنەکانی

وردو خاشـــــکردن

پەنجەرەکانی بە پەڕۆی ڕەش داپۆشین

کانیاوەکانی کوێر کردنەوە

باخچەکانی وشـــك کردن

خەونـەکانی ســـــڕینـەوە

(خەونە ئەرخەوانیەکانی منداڵی

خەونە ئاڵەکانـی هــەرزەکاریی

خـەونە ســـپیـەکانی پیریەتی) ...

ئەنفـــــــــال ....

ئەنفال سوورەتێکە لەسوورەتەکانی (خوا)

کەچی لەشـــــــــکری (تیرانی*)

پیتە پیرۆزەکانی ئاوەژوو کردنەوەو

دایوەراندنە ژێر پۆســـــتاڵی غەدر

چ چارەنوســـــێکە

من لەوســـــــاوە

بەنیگایەکی تەپ و تۆزاویەوە

لەنێوان ئاوایی ســـــــووتاوو چۆڵەوانیدا

بەدوای ئایندەی ڕەشی خۆم ئەگەڕێم

دەگەڕێمەوە خەونێك ..

---

* دەوڵەتی ستەمکار .

جارجار بە سواریی گالیســــــــکە ئاڵتونیەکەی (ئەپۆلۆ)*و
جارجاریش
بەسواری گالیســکە زیوینیەکەی دایانا
ئەو پەڕی ئاســــــمان و
ســەرتاپای زەوی دەپشــکنم
شتێك نادۆزمەوە
جیا لەخــــوێن و
تیزاب و باڕووت
درۆت بۆناکــەم
ئەویَ ڕۆژیَ خۆم کرد بەماڵێکدا
نهێنیەکم نەبینی
پێم بڵیَ دواڕۆژت خێر ..
ماڵێــك :
خانویەکی دوونهۆمی
نهۆمی یەکەم : شەش نێوان چوار دیوار

* خوای مۆسیقاو دەرمان ویارمەتی وهەڵوێست .

www.dengekan.com

نهۆمی دووەم : دوو نێوان چوار دیوار

نهۆمی یەکەم : نێوان چوار دیواری یەکەم : پێشوازیی

نێوان چوار دیواری دووەم : خەوتن

نێوان چوار دیواری سێیەم : کۆگا

نێوان چوار دیواری چوارەم : چێشتخانە

نێوان چوار دیواری پێنجەم :گەرماو

نێوان چوار دیواری شەشەم : W.C

نهۆمی دووەم :

نێوان چوار دیواری ژووری یەکەم : کتێبخانە

نێوان چوار دیواری ژووری دووەم : دیالۆگ

لە نێوان چوار دیواری نهۆمی یەکەمدا

پێنج دەقیقــە

بە دەنگە دەنگی ڕابردوویەکی لەیادکراو ئاشــنابووم

پێنج دەقیقــە

خۆم لەبلووســێ وەرپێچا

پێنج دەقیقــە

دڵی ماندووی خۆم دایەوە

لەنێوان چوار دیواری دووەمی نهۆمی یەكەمدا

بیست و پێنج دەقیقـە

خەوتم

بیست و پێنج دەقیقـە

بیرم كردەوە

بیست و پێنج دەقیقـە

گریام

لە نێوان چوار دیواری سێیەمی نهۆمی یەكەمدا

دوو سەعات و پێنج دەقیقـە

پاشماوەی ژیانێكی بێكەسم بۆن كرد

دووسەعات و پێنج دەقیقـە

لەرزوتا هێرشـــی بۆ هێنام

دووسەعات و پێنج دەقیقـە

پەڵە وەهـمێـك ڕۆحی بردم

لە نێوان چوار دیواری چوارەمی نهۆمی یەكەمدا

پێنج سەعات و بیست و پێنج دەقیقـە

ئاگر بەدەنی داگرتم

پێنج سەعات و بیست و پێنج دەقیقـە

خوێنم لە بەرچـۆڕا

پێنج سەعات و بیست و پێنج دەقیقـە

مردم

لەنێوان چوار دیواری پێنجەمی نهۆمی یەکەمدا

بیست و حەوت ســـەعات و پێنج دەقیقـە

هەڵمێکی خەست بەسەر پشتم چەمایەوە

بیست و حەوت سـەعات و پێنج دەقیقـە

کابووس هەناســـەی گیانمی هەڵکێشـــا

بیست و حەوت سـەعات و پێنج دەقیقـە

_ *با* _ یەکی سـارد ڕووەو ئاســمان هەڵی گـرتم

لەنێوان چوار دیواری شـەشـەمی نهۆمی یەکەمدا

سـەدوسـی و پێنج سـەعات و بیست و پێنج دەقیقـە

بۆنێک لووتی گرتم

سەدوسی و پێنج سەعات و بیست و پێنج دەقیقـە

قەدەر فرێی دامە نێو تابووتی مـردن

سەدوسی و پێنج سەعات و بیست و پێنج دەقیقـە

دووكەڵی جگەرەیەك ڕەنگی لاســمێڵێكی بردم
لە نێوان چوار دیواری یەكەمی نهۆمی دووەمدا
شەســەدو نەوەدو پێنج سەعات و پێنج دەقیقــە
بێ هۆش كەوتم و
لەو دیوو تاریكیەكانەوە
تێر تێر ڕامام
شەسەدو نەوەدو پێنج سەعات و پێنج دەقیقــە
حەپەســـــام و
بە نیگای چاوەكانمەوە
ڕەنگێكی خۆڵەمێشــیم بینی
حەرف حەرف هەڵدەكروزا
شەسەدو نەوەدو پێنج سەعات و پێنج دەقیقــە
تەنهایم پێچایەوەو
خەیاڵم بۆ مێژوویەكی كوژراو چوو
لە دوا ژووری نهۆمی دووەمدا
هەزارو سێ سەدو نەوەد سەعات و بیست و پێنج دەقیقــە
زەینم ئەی وت :

ئەی زەمـــــەن

ئازاری ناخ چەند بیٚ بەزەییە

هەزارو سیٚسەدو نەوەد سەعات و بیست و پیٚنج دەقیقـە

زمانم سیمای لاڵیٚكی پۆشـــیو

لەگەڵ خۆی ئەدوا

هەزارو سیٚسەدو نەوەد سەعات و بیست و پیٚنج دەقیقە

ئاسودەیم سەفەری كردو

بەجەستەمی گوت ،ڕەنگە نەگەڕیٚمەوە

ماڵیٚكی چەند خەمناكە ......

لەدەمیەوە لیكی لەبەرئەرژیٚ

لەناخیەوە تەنها تیٚكشـــــكان

نیگەرانم

نازانم كیٚ فڕیٚی دامە ئەم ماڵە پەرپووتە

دیوارەكان پیٚم ئەڵیٚن ، تازە خۆت داوەتە دەست نیشـتمانیٚكی

لەت لەتكراو

بزانە .. جاران ماڵیٚكی جوان ...

ئیٚســـتا بیٚ چرپە ...

ســـەیرکە گەر هەڵە نەبم

ژووری یەکەم :

کورســیەکی شـــکاو

ژووری دووەم :

چەرچەفێکی ئاوریشـــمی

ژووری سـێیەم :

جامخانەیەکی بێ دەرگا

ژووری چوارەم :

کووپەیەک ئاوی زەم زەم

ژووری پێنجەم :

سـەتڵێکی سـەرەو ژێر

ژووری شەشەم :

مەسـینەیەکی ڕەش هەڵگەڕاو

ژووری حەوتەم :

ڕەفەیەک کتێبی دڕاو

ژووری هەشتەم :

سـەبەتەیەک مێـوژ

بمبەخشـــــە ، ئەی ماڵی خۆشنوودی

نازانم چ خەونێک بوو گەیاندمیە ئێرە

ئاخر رۆژگارێک

ئێرە ماڵیگۆڕینەوەی هەموو شتێکی جوان بوو

کەچی ئێســـتا پڕ لە یادەوەریو پەرپووتی

گوناهێکم نیە لەوە زیاتر

هاتووم بە عاتیفەی باران

هەقیقەتی حیکایەتێک بگێڕمەوە

حیکایەتی _ با _ و

نزای تـــەیرەکـــــان

حیکایەتی _ گورگە هارە _ و

شــــــــــــەڕی بەر دەرگا

درۆ ناکەم

خەریکە خۆم لێ ئەبێتە

دەڵە دێوی ناو پانتایی (جـەنـگی ناو تەوێڵە) *

دیمەنەکان ســـــوێندیان داوم

* ناونیشانی شانۆگەرییەکی (مەوریسیۆرۆ زنکۆف).

حەقیقەتی شـــتـەكان وەك خۆی
لە ســێبەری جەسـتەوە
بگوازمـــەوە
بەردەم عەقڵی ئادەمیزاد
بە چاوانت دوور بڕوانە
تۆزێ سەیری ئەو دیوو جەنگەكان و
ئەوبەری درۆیەكان بكە
سەرەتای حیكایەتی خەونێك پێم ئەڵێ :
بەسەرهاتی هەموو ژوورەكان
وەك خۆی بگێڕەوە ..
ئێستا زانیم چاوەكانم لە فەزای ژوورێكی كچاندا
ئاماژە بۆشــتی دیكە ئەكەن :
١ شــووشـــــەیەك عەتر
قــووتویەك ماكیـاج
گوڵە چكۆڵەیەكی یەخە
قردێڵەیەكی ســـپی
مەمكدانێكی هەڵبزركاو

ماکســـیەکی نارنجی

فیســـــــــتانێکی نیلی

ئەنگوستیلەیەکی ئاڵتوون

فنجـانێـکی فاڵـگـــرتنەوە)

زەینم خۆی ئەکوتێتە ژوورێکی تر

نازانم چ ژورێکەو

دیوارەکانی بەحیکمەتی چ ڕەنگێك داپۆشـراون

هێندە ئەزانم

لە حەقیقەتێك بدوێم ، کە خۆم بینیوومە

حەقیقەتی شکانی ئاوێنەیەکی چوارگۆشـەیی و

پەڕ پەڕ بوونی ئەلبوومێکی هەشتاوهەشت ڕەسمی

ئیدی بەدووچـــاوی کزو خەماویی

سەرنجم دایە نەخشـەی سـیحرێك

لە فەزای تاریکیدا

غەڵبە غەڵبی شـەوێکم خوێندەوە

شـــــەوی خاشـخاشـبوونی ئاوێنە

شـــــەوی خاشـخاشبوونی ڕەنگەکان

لە نیگای یەکەم دێڕیدا

شەڕ بەری درەختەکانی هەڵوەراندو

فووی لەچراکان کرد

لە نیگای دووەم دێڕیدا

شەڕگوڵەکانی وشک کردن و

هەموو ئاوەکانی گلاۆکردن

لە نیگای سێیەم دێڕی دا

شەڕ بە شمشێری جەهل گیتارێکی شکاندو

سەمفۆنیای دوارۆژی هەفتەی هەڵوەشاندەوە

لە نیگای چوارەم دێڕیدا

شەڕ پەنجەرەی ماڵی ڕوانینی داخست و

پەڕەکانی دیرۆکی بنیادەمی لێک هەڵپاچین

لە نیگای پێنجەم دێڕیدا

شەڕ ژەهری کرد بەدەشتە پان و پۆڕەکەی خۆشەویستی و

گەرای مردنی داوەراندە بێستانی عەشق

لە نیگای شەشەم دێڕیدا

شەڕ ئاهەنگی پەیوولەکانی حەرام کردو

سەمای چۆلەکەکانی قەدەغە کرد

لە نیگای حەوتەم دێڕیدا

شەر دوا پەیامی لێک دابڕانی بۆ کچان هێناو

خەونی کوڕانی ســڕیەوە

لەنامەیەکدا کچێکی بێ مراد بۆی نوسیووم :

(دەمرم و ڕۆشنایی لە تولە کۆڵانێک جێم دەهێڵێ ..

دەمرم و لەنیشتمانی شەختەبەندو

تاوێرە بەردەکانەوە

- با – هەڵم دەگرێ و

فرێم دەداتە مەملەکەتی غوبارستان ..

دەمرم و

(سەگەڕەشە) مۆڕەم لێ ئەکا

(لم) گەمارۆم دەدا

تەپ و تۆز گەمارۆم دەدا) .

سەرم لەو موعجیزە ئانارشــیە دەرناچێ

حیکایەتی شــەوێک ئەم گەڕێنێتەوە ژووری شـکانی ئاوێنە

ســەیری خۆم ئەکەم

(بەچاوی پیاوچاکان
بەچـــاوی کتێبــەکان
بە چاوی ســاڵەکان
تۆ ئەبینم ئاوێنە شـکاوەکە)
شێوەم لە ڕەنگی خنکاوێك ئەچێت
گەڕامــەوە دوێنێ و
دوا دوایەکانی زیندەگی
(زولێخا)م بینی
قەرتارەیەکی پڕکرد
لە خۆخ و سـێوە لاسـورەکانی نیشـــتمان
کەچی کابرایەك لە ڕەچەڵەکی ناپاکی
خســتنیە کامیـۆنێـکی ســـــەربازیی
پەنجەرەیەك کرایەوە
ســێ ژن لەتەك
کەلە سـەرێکی خۆڵە مێشـیو
جامانەیەکی لاســوتاو
پاڵکـەوتبوون و

دەگریان

ژنی یەکەم :

من لەخەمی پیاوێکی بێگوناهـەوە

ئەڕوانمە زامی نیشـــتمان

ژنی دووەم :

من لە چرای کوژاوەی جەنگاوەرێکی زەلیلەوە

ئەڕوانمە تەمی سـەر جەسـتەی مەخڵوقێک

ژنی سـێیەم :

من لە عیشـقی ئینسانێک بۆ نیشـتمانەوە

ئەڕوانمە گەورەیی خاک

ئەی نیشـتمان خۆت لەتەپ و تۆزی

سـاڵانی گەورەبوونی شـــەڕو

فیکری جـەردەیی و

قەڵای خوێن داتەکێنە

خۆت بەتاڵ بکەوە

لەباهۆزی تەرم و

دووکەڵی باڕووت ...

ئەی نیشتمان لەدوورەوە تەماشـاکە
ئاسمان بۆنی (سـێوە شـیرینەکە)و
خاك بۆنی کروزانەوەی لووت و
ئاینده بۆنی سوتماکی پوش و پەلاّشی گرتووە
گەردەلولی دەسـتی زوڵم
بەسەر پشـتی ئەسـپێکی لە حیلە کەوتوو تێدەپەڕێ و
گەمارۆی شـۆڕەبی بەر مزگەوت و
سـەوزەگیای بەرکانیو
پەرسـیلەی پێش مەکتەب ئەدات
ئەی نیشـتمان تەماشاکە
دوکەڵە بۆرە، تنۆك تنۆك
خۆی ئەکا بەخوێنم و
لە دەمارەکانم ئەوەسـتێ
ئەی نیشـتمان چێشـتەنگاوێك
سـەیری ژووری عومرم بکە
بزانە چۆن سـەرەتاو کۆتایم
دەگەڕێتەوە ماڵی خەم

نازانم حیکایەتی - با — سـەربوردەی منی پێ وتی
یان حیکمەتی خەونێک بۆی گێڕایتەوە
لەئەرشـــیفی مێژووەوە
تاکۆتایی ئاوابوونی خۆر
یاداشتەکانم لە دۆزەخێک ئەچێ
هەمیشە کتێبێک ئەینووسـێتەوە
کتێبی پێغەمبەران و
کتێبی گەڕیدەکان
کتێبی پیاوچـاکان و
کتێبی جەنگاوەران
ئەی نیشـــــــتمان
ســـاتێ لەپەنجەرە بێ هیواکانەوە
چاوەنوقاوەکان بکەرەوەو
گوێ لەنوزەی کەروێشـکێکی یەخسـیرو
نزای تەیرەکان بگرە
دایکان بەدەوری تەرمەکانی سـەدەی قەتل و عامی
گوڵ و ڕەنگ و

یادەوەریی و

ئاوەدانی ئەگرین ...

لەبەر تیشـکی گەرما

ڕەش هەڵدەگەڕێن

دایکێک بەباوەشـیٚ حوزنەوە

وێنەی مناڵێکی زویر

لەباخەڵی دەرئەهێنیٚو

تێرتێر ماچی ئەکات

(لەڕوخسارتەوە ئەتبینم، ئێســتا تەیرێکیت بۆنی بەهەشــتت گرتووە، تکایە ســـەفەرێک کودەتا لە مردن بکە و دەعوەتێکم قبوڵبکە .. ئێوارەیەک چاوەڕێت دەکەم،چاوەڕیٚ ......).

ئەی نیشـتمان چرایەک داگیرسـێنە

بانگی ئەســتێرەیەک بکەو

بەمانگ بڵیٚ ئەی جوانترین تریفە

ڕووت لەمێرگی ڕەنگەکان بکەو

تەمی ژێر پەلە هـــەورەکان و

خۆڵەمێشی سەر بەردەکان بە ڕەنگی نویٚ بنەخشێنە .

دەرگایەک کرایەوە

مانگ بە باڵەکۆنەی خەیاڵی مندا تێ پەڕی

فریشـتەیەک هاواری کرد

لێگــــەڕێن

باڵە ناو قەدی گەردو تۆزو

گەرماو وشـــکەڵانیدا

دڵەکان بە ئیسـتاتیکای گوڵ ئارامبنەوە

روانین فێری کردم

بەدیار پارچە چکۆڵەکانی ئاوێنەی شـکاو

نیگام داوەرێنمە ســـەر ڕەنگەکان

(زیووس)* ئاماژەم بۆ ئەکا

ئارامم ئەکاتەوە

پێم ئەڵێ

---

* خوداوەندی شکۆمەندیی و چاکە

www.dengekan.com

لەڕوخساری جەنگ مەڕوانە

نەوەک (منـیـرفا)

لە چاو تروکانێک بتکوژێ .

(هەتاو) پەیامێـکی بۆناردووم

لە بەشـێکی نووســراوە :

- با - لە جنســـــی منە

گژوگیا لەجنســـــی منە

ئاگر لە جنســـــی منە

تۆفان لە جنســـی منە

شــــەڕو جـــــەلادو

بکـــوژ

لە جنسی تۆن ، ئەی بنیادەم

جوانی نامرێ

ســـــــــــپیەتی نامرێ

(جوانی ئیلهامی خۆشـەویستی‌یە لە فەزای بووندا

ســـپیەتی خەونی جاوێدانیە لە دڵی شـــەو دا)

ســــەربوردەی ئەم نەهامەتیە تەواو نابێ ...

نیشـتمان لە ئامێزی جەنگ و

بۆنی بارووت و

سـڕینەوەی ئینسـانەکان

نوقمی ترس و

خوێن و

پرسـە بوو .

لێرە باران ئەباریٚ

کەچی لە تێنوویەتیدا خنکام

دەرونم گەرەکییەتی

باس لە هەرەسی - بەفر - و

کوژانەوەی چراکان بکات

کەچی کەسیەتیم پێی‌گوتم

بەدبەخت بێدەنگ بە

تۆ غەرقی لمی بیابانێکی چۆلیت

بوونت غەریب .. غەریب بە دەوری خۆی ئەخولێتەوە

سـۆزم ئەمگەڕێنێتەوە دوێنیٚ

بەخەونی نوستالیژیا مەحکوم نیم

ئاخر بە بەرچاوانمەوە

كەسێك ،كەسێكی نەگریسی مەرگ دۆست

بە دوو دەستی ڕەش و

دوو پەنجەی ئەمبەرو

دوو پەنجەی ئەوبەر

ئاگری لەسەفتەیەك كتێب بەرداو

بەدیار دووكەڵی پەیڤەكانەوە پێ ئەكەنی

(ئایەتە پیرۆزەكانی خوا

حەرفە هیلاكەكانی مێژوو

وتە دەگمەنەكانی ئەپۆڵۆ

نامە جوانەكانی شتراوس

حیكمەتە نەمرەكانی خانی

پەیامی لێبوردنی مەسیح

رۆحی یاساكانی مۆنتسكۆ*)

من ئەوسا دەگریام

دەمەوت خودایە ...

* كتێبی بیریاری سیاسی فەرەنسا (1686) .

ئەم دوکەڵە نەفرەتیە چیە ؟

بەخێرایی ئاســـــمان ئەکات بە تەم

روخسـاری هەموو شـتێک دا ئەپۆشـێ

گوڵەکان ..

پەپولەکان .. درەختەکان ...

کێ ناڵێ وێنەکانی ئەم ئەلبوومەش

وەک ئازاری ئاوێنە شـکاوەکەی ئادەم

برینەکان نارۆشـێنن

تازە ئەم وێنانە هەموو شـتێکیان لەدەست داوە

تەنها مێژووی کارەسـاتی نیشـتمانێک نەبێ

وێنەکان لە تاریکیدا وەک چرا دادەگیرسـێن

لە ڕووناکی دا بەسـێبەری خەونێک خۆیان کۆدەکەنەوە

قاوغی دڵم ئیشـارەتم بۆ ئەکاو

ئەبینێ پیرەژنێک

لەمەرقەدی پیاوچاکێک

شــیفا وەرئەگرێ و

لەو بەریشـیەوە

دەستێک ، دەستێک دەشکێنێ

پەنجەیەک ، پەنجەیەک ڕادەکێشێ

چاوێک ، چاوێک هەڵدەکۆڵێ

ددانێک ، ددانێک دەشکێنێ

زمانێک ، بوختان بە زمانێک دەکات

لێوێک ، تف لە لێوێک دەگرێ

ڕدێنێک ، ڕدێنێک دەتاشێ

گوێچکەیەک ، گوێچکەیەک دەنوشتێنێتەوە

سمێڵێک ، سمێڵێک بۆ یاخ ئەکات

پرچێک ، پرچێک ئەڕازێنێتەوە

- با - چ ئافاتێکی هێنا ..

ئافات بەدوای ئافات

فیتنە بەدوای فیتنە

فیتنە بازەکانی لەشکری نەهامەتی

بە شمشێری نەفامی

بەگژ ڕوخساری پاکیەتی و

ماڵی عەشق دا دەچنەوە

جەهەنەم ئەخوڵقێنن

ژیان ئەکەن بەدۆزەخ

هەموو شـتێک

فریشـــتەکانی بە مزگەوت

منداڵە سـپیەکانی بەرمەکتەب

کوێر ئەکەنەوە ...

مانگ لەم شـــەوە نیگبەتیەدا

روناکی ئەدات

کەچی زەوی پێی ئەڵێ

کاتێک بەیاسـای غوبارو

بڕیاری جەنگـەڵ

سـەری مەخلوقێک بڕدرا

تۆ لەکوێ بوویت

ئەی پاشـــای شـــەو ؟!

ئەستێرەیەک ، دوعا بۆ پەیکەرێکی ئێسکین ئەکا

ئەزانێت

پاشـــماوەی زەمەنێکی تاڵە

زەمەن ، زەمەنی قەرەقوێش

زەمەن , زەمەنی نائینسـانی

ئاســمان لە (عیزرائیل) ئەپرسیٚ

توٚ چوٚن توانیت لە چاو قوچانیٚکدا

حەشـامەتیٚک لە ڕوٚح بیٚ بەش بکەیت

ئەزانم توٚ خوٚت داوەتە دەست قەدەر

ئاخر دویٚنیٚ بوو

مانگ شـــــەبەقی لەتاریکی ئەدا

ئەستیٚرەکان وەک شەبەنگی خوٚر دائەگیرسان

ئاسـمان خوٚی پڕکردبوو لە سـامالٚ

ڕووبارەکان شـــەپوٚلیان ئەدا

باخچەکان ســـەوز ســـەوز

بە پیٚوە وەســـــتابوون

چراکان ئەدرەوشـانەوە

ئاسـکەکان شـاخەکانیان لەیەکترگیر ئەکرد

باران ئەباریو

بەفرکیٚوەکانی داپوٚشـــــی بوو

ئەســپەکان ڕەت ئەبوون و

کۆترەکان هەڵدەفڕین

ئەفسـووس لە نیشتــمانی مندا

ڕۆژە جوانەکان بەســەرچوون

ئاشووب ئافاتێکی گەورەی هێنا

هەموو خەونەکان دروێنەکران

هەموو ڕەنگـەکان پوکانەوە

نیشتمان لەنەخشەی زیندەگی جیاکرایەوە

درێژکراینەوە زەمەنی قابیل و هابیل

قافلەکان .. قافلەکان

لە بێ دەنگی‌یەوە قافلەکان هاتن و تێپەڕین

قافلەی کامیۆنە ســـەربازی‌یەکان

خۆم بینیم

سـپیایی هەموو ڕۆحە شـەکەتەکانیان

گواسـتەوە _ ســـــــەحـرا _

ســــەحـرای بێ مانا

ســــەحـرای لێواو لێو لەتەرمی داپۆشـراو بە _ لم _

تو‌خوا لەم دۆڵەوە

سـەیری لاشـە سـوتاوەکانی شـەڕبکە

ئەو لاشــانەی ،

لەشکری زوڵمەت بێگوناھ گەمارۆیدان و

بەربەریانە ئەتکی کردن

ئەمێسـاش هەڵمی جەنگ و

هەناسـەی تاعوون و

زرنگە زرنگی تانك و

نێزەی عـــروبە

تەیرە زامدارەکانی چۆمەکە ئەگوازێتەوە بیابان

لە بیابانەوە – با — هەڵدەکا

تەیرەکان ئەگوازێتەوە عەدەم

– با – لە گۆڕێکی بەکۆمەڵ جێئەمێنێ و

بە قەڵەمی خوێنینەوە

داســتانێك لەدەفتەری دڵی ئەنووســێتەوە

گوێم لەقرچەی ســوتانی هەزاران کەس بوو

ـ ئاژی ـ گـەمارۆی ئاوایی داو

لە چـرکە ســاتێك دا

گوڵەکانی ڕووت کردنەوە

دەڵە دێویێك نامە ئاوریشــمەکانی

خســتنە بوخچەیەکی لیخن و

فڕێی دانە کیشــوەرێکی بەدەر لەزەوی

ئاشـــــــووب

چرا زیوینیەکانیکوژاندنەوەو

هەلهەلەی بۆ مردنی پەپوولەکان لێدا

دایکم پێیوتم :

کوڕم بەمردوویش لە یادم ناچیٚ

لە ژێر ســێبەری دارگوێزێك

لە تەك بنەمێلاقێکی جوان دانیشـتبووم

کەچی تارماییەکی خەســت

خۆی کرد بە ژوور ســەرم و

شـتێکی کوشندەتر لە ژەهری داوەراندە ئێرە

هەر ئەوســا جەستەم هەڵپروزا

روخســارم مۆن مۆن هەڵگەڕا

ڕۆحم وەک تەزووی کارەبا لەرییەوە
لەنێوان لە هـۆش چـوونی خـۆم و
لەتە توانســتێکی زینـدوو
غلۆربوومەوە بەلەمێکی بێســەوڵ
موعجیزەیەکی ســەیر بوو
تاوێ ئەمردم و
تاوێ بەهۆش خۆم ئەهاتمەوە
وەختێک ڕۆشـــناییەک خۆی کرد بەماڵم
وەختێک تارماییەک بەنێو چاوانم تێپەڕی
گوێم لەترپە ترپی پێی جانەوەران و
هەراو هۆریای قۆغــەیەکی قوپاو و
گمەی نووســاوی پاسـارییەکی ژاراوی بوو
مـردم و
بەرەو گۆڕێکی نادیار ســەرم هەڵگرت
کەسـێک نەبوو پێم بڵێت
با ئەو تەرمە پروزاوە تەلقین بدەین
ســـەگێکـی نوقســان دەمـی لێدام و

ناشـــرینانە لەو دیوو پەرژینی بێسـتانەکە

جێی هێشــــتم

ئارەزوم ئەکرد

وەك چۆن لەڕوحـدا مـردووم

لەجەســــــتەش رەق ببمەوە

تەنیا خۆم نەبووم

بەدرێژایی‌کەپکە شـاخەکان و

قولایی دۆڵەکانەوە

جەنازەکان بەغەریبی ڕاکشـابوون

ئەو ڕۆژە هـەوا پڕبوو لە ژەهـــر

(قەدیس)* دووعای بۆ کردین و

فەرمووی : یەزدان بەگەورەیت

بمانگەڕێنەوە بەهەشـتەکەی خۆت

لە جەنگ گەورە بووین و

---

* کەسایەتی (قەدیس) لە رۆمانی فرانسیسکۆس (نیکۆس کازانتزاکیس) بەشوێن ئەو فەرمودانەی یەزدان ئەگەڕێ کە مرۆڤ هێمن دەکەنەوە لەشەڕو نەهامەتی دایدەبڕن ...

لە جەنگ گەڕاینەوە

باڵم گرت و

لە ئاســـمانی خەیاڵدا

ســەیری دەشــتاییەکی ســوورم کرد

بینیم لە شـــەوســـتانی ڕۆحــدا

شــەبەقێک باســـی مــردنی ڕۆژو

شــەقار شــەقار بوونی جەستەجێماوەکەی زەوی ئەکات

یادەوەریــەک ئەگێــڕێــتــەوە

یادەوەری دووبارەبوونەوەی

زەمەنی جــەنگیــزو

زەمەنی هــۆلاکــۆو

زەمەنی تەیمورلەنگ

یادەوەری بەردەوامی

زەمەنی ناپلیۆن و

زەمەنی هیتلەرو

زەمەنی میلۆسۆڤیچ ...

هاتووم ، هاتووم

بە زەمیلەیەک سێوەوە

دەســکێک ڕێواس

کوپێک شـــەڕاب

بەدواتەوەم ئەی پیاوەکەلەپچەکراوەکە

خۆم داوەتە دەست ئەو ڕێگایە

چاو دەگێڕم ، لە بینین ناکەوم

ئەبینم :

لەکێڵگەیەکدا مانگایەکی برســـــی

تۆزی ســەرتفڵی بەردێک دەلێســێتەوە

ڕیشـــــۆڵەیەک هەڵدەفـڕێ و

لەشـینایی ئاسـمان دەپلیشـێتەوە

دەڵێی جیهان تاهەتایە خەوتووە

کەســێک ناڵێ

لەشکری تەجال لەو بەرەوە چاڵێک پڕئەکات

لەئینســـان و

خەون وکاتژمێرو چاویلکە

لەوبەریشـەوە فڵچە فڵچ

بەخواردنی شــەکرە ســێوو

ســــــورەخـۆخـی

باخچەکان ئەکات

نەنکم وتی :

ئەفسەرێکی جل زەیتوونی ،کیسەیەک خشڵی بەدەستەوە بوو

چاوی بڕیبووە چۆمی ژێرپردەکەو

بەســەربازێکی ئەوت :

پەرژینی باخچەکان و

دارســتانی ســەرپشــتی قەبرەکان بســوتێنە.

ئیتر ئاوایی پڕە لەپاشماوەی ئەوانەی بە تۆزی دووکەڵ مردن

دەستی شکاو ..

چاوی فیچقاو ..

قژی سووتاو ..

وردە ئێسقان ..

مەتارەیەکی بەتاڵ،بەمەلوولی لەقەراغ کانیاوێک خەوتووە

کوڵە پشــتێک لەخەمی خاوەنەکەی ژانگرتوویەتی ..

کەمن هاتم و

سەیرم کرد

لە دیوی پێشەوەی بەقەڵەم جافێکی شین نووسرابوو :

ئازادی ....

ئیتر بەر لەوەی بیری لێ بکەمەوە

چەند جارێک دەســـــتم پیا گێڕا

جاری یەکەم

جامانەیەکی دڕاو

جاری دووەم

عەلەتریکێکی شـکاو

جاری سێیەم چەخماخەیەکی نەوتی

جاری چوارەم

پاکەتێکی هاڵۆزاوی (سـوومەر)

جاری پێنجەم

چنگێک نانەوشـکە

جاری شەشەم

قەڵەم جافێکی شـین

جاری حەوتەم

دەفتەری یاداشـتەکان

ئێسـتێکم کردو

بەرووخسـارێکی کز

هەموو دێڕەکانی نێوم خوێندنەوە :

لە ئامێزی خاکێکدا عەشقی جوانیەکان بووین ، هەمووشتێکی جوان .. دەمان ویســـت هەموو شـــتێکـی بێ ماناو ئاوەژوو تورهەڵدەین .. دەمانویســـت بەنوری مەحـەبەت ڕوناهـی داوەرێنینە ئاقارەکانی ژیان .. ماڵەکانی نیشـــتمان بەبۆنـی نێرگزەجاڕ بڕازێنینەوە .. ڕەنگی عەشـق بگەڕێنینەوە شەقامەکان _ با _ ی ئاســـودەیی تێکەڵی خەونەکان بکەین .. گەرەکمان بوو بەگیتارەکەی (ئافیـوس)* دڵی نەوەکانـی ئادەم پڕ بکەین لەبزەی شـۆخەکچانی مەملەکەتی ئیرۆس .. دەمان ویست (بەیۆدیس) بڵێین تا هەتایە پاکمان بکەوە بەشــــــنەبای فێنـکی دڵی خۆت .. گەرەکمان بوو لەو دیوو تاریکی چاوانەوە ، کۆمارێکی ڕۆشـــــن

* لە داستانێکی ئەفسانەیدا یەکێك بووە لەهەرە مۆزیکڤانە بەناوبانگەکان .

بە نوریی زیوینی خوا هەڵچنین .

ئێمە سـوێندمان خواردبوو :

زمانمان ، زمانی باڵندەو

رۆحمان ، ڕۆحی پەپوولەو

دڵمان ، دڵی باران و

چاومان ، چاوی ئەســتێرە بێ

ئێمە بەدەم نەغمەی کۆترەکان و

ڕوناکی تیشــکی هەتاو لە دایک بووین

لەیەکەم ڕۆژی بووندا

بەسـواری پایسکیلی منداڵیگەیشتینە مێرگی ئەم دورگەیە

دیوارەکانمان بەشــنەی گوڵەکان ڕەنگ کردن

پەنجەرەکانمان کردن بەدوربینی جوانیەکان

دەرگاکانمان خســتنە سـەرگازەری پشـت

باخچەکانمان پڕکردن لە کەناری و

خوڕەی ئاوو تامی گێلاس ..

کەچی ئەفســـووس ڕەتلە جەلادێکی خێڵی خێـو

نەوەکانی (ئەبوو لهەول)*

وەحشـــــــــــی گەڕانە

زەمەنی جوانی سروشت و

زەمەنی پێکەنینی بەرمانگ و

زەمەنی سـەمای خۆشـەویستیان

بەپلیکانەیەك غلۆرکردەوە عەدەم

لە ناوەڕاسـتی دێیەکاندا ئاوی کارێزو

دەنگی دەوار ئاوەکانیان بەئارەزویەکی شێتانە کوشـت

وەك (ماســۆشــیەت)** پەنجەرەی ڕوانینیان شــکاندو

بەردێکی گەوەرەیان سرەواندە گیانی ئاوساوی (میـوز)***

ڕێگاکانیان ئابلۆقە دان

دۆزەخیان بۆباڵندەکان نایەوە

کەشــتی ماســگرو گەڕیدەکانیان ژێر ئاو خست

گەڕانەوە زەمەنی پەیدابوونی حەواو

* لە ئەفسانە دا دڕندەیەك بووە سەری مرۆڤ و لەشی شێری هەبووە

** لەزەت وەرگرتن لەئازار دان

*** خوای شعر لای یۆنانیەکان

یەک یەک چرای ماڵەکانیان کوژاندنەوە

بەر لە (عوقبا) * کۆشـکە سـپیەکەی ژیانیان سـوتاند

لە یەکەم دەرگای مۆزەخانەی مێژوو چوونە ژوورەوە

بەبەرچاوی دونیا

گەنجینەی مردووەکانیان دزی

یەکە یەکەی پەڕەکانی ڕابردوویان لێک هەڵپاچین و

نامە سـپییەکانی سـبەیان سـورکردن لەخوێن

هەموو کتێبە پیرۆزەکانیان سـوتاندن .

زەنگ لێی دا ،

لە تاریکیدا زەوی ئەمانگەینێتە ڕۆژی حەشـر

لە دوای خەونی سـپێدەیەکی هێمن، شتێک پێی‌گوتم :

لە زەویەوە تامانگ لـوڕەی دڕندەو

هێرشـی بەربەریەت بەدواتەوەیە، ئەی مەملەکەتی خەوتوو

ئەڵێن لەوساوە

* ڕۆژی قیامەت

خاکێک لە ڕووداوی شـــەوێکدا

شێوەی مردنی پیاوێکی پۆشـــیوە

پیاوێک ڕەنگە شـەهیدێکی بێ گۆڕبێ

هەمدیس دێتەوە خەیاڵم

لەخەونی نیوە شـەوێکی پایزدا

فریشـتەیەک دەسـتیگرتم و

بە هێوری پێی وتم :

سـبەی لەکێڵگەی بەری ڕۆژهـەڵاتەوە بۆ مردنێک ئەگریم

مردنێک وەک مردنی (ئاژاکس)* .. یان هەر مردنێکی تر

گریانی مەملەکەتێک ئەمگرییێنێ ..

ئەشـــێ لەتاوکوشـتاری بێگوناهەکان

پشـــــــــویەک بدەین و

سـەرو پێکێک گریان بخوێنەوە

بیرم ناچێ بەیانیەک لە تاو ڕاکردنی ژیاندا

* ئازایەکی شاری تەروادا بوو , دواجار لەتا و دەرەقەت نەهاتنی (ئۆلیس) خۆی کوشت

www.dengekan.com

چۆلەكەیەك پێی گوتم : گەرگریان نەبووایە ئاوێنەی دڵت

دەشــكا ..

ئەبینم لە تۆڵەی گیانە مـردووەكان

خەونێك بۆكوشتنی (ســـەگەدڕە) ی بیابان دەگەڕێ

كەچی دوای زەمەنێك ئازایەتی و مێژوویەك بەرگری

لە خۆیەوە گەڕایەوە دۆخی مەرگ .

قافڵەكانم بیرهاتنەوە...

قافڵەكان .. قافڵەكان ...

لە داوێنی گوندەوە بۆ - لمی - بیابان

ماشێنەكان لە داوێنیگوندە سوتاوەكاندا بەنێو هەڵمێكی لیخن و

سـوتماكی تەرمەكان و

گژوگیاو

قژی زارۆڵان و

نزاو پاڕانەوەی دایكان ڕەتبوون

ئەم زەمەنە چەند ســـــەیرە

ماشـێنە مەســتەكانی خەرابات

دەنێو دووكەڵ و خوێن و خیزاودا تێپەڕین

سـەرنشـینەکانیش ئارامی نێو دڵیان
بە باڵەکوتێی پەپوولەکاندا کەوتبوو
ڕۆحیان لەسـەرکەڤرو تاشە بەردە سوور پۆشەکان
ڕەنگێکی ڕەشــــتاڵیی ئەبەخشـــی
لە ماشـێنێکدا
پۆلەکچێک لە تاو دۆڕانی جوانی‌یەتیان
چۆڕچۆڕ ڕۆندکیان دادەوەراند ...
لە خۆر ئاوای دێیەکەوە،گوێم لێبوو پیرەژنێکی پرچ سـپی
بە شوفێری ماشـێنەکەی وت :
(بووەسـتە .. بووەسـتە .. مـن لەقــەتپاڵی شـاخەکان ئـەمرم .. مردنی بیابانم ناوێت .. تازە گەر بە جەسـتەش بـێم ، دڵـی مـن لێرە جێدەمێنێ) .
قافڵەکان تێپەڕین
لە عەرعەرەوە دڵی نیشــــتمانیان بەئاگا هێنا
ڕۆحیان کردە برین و
ویژدانیان پڕکرد لە ئازار
لە هەر شوێنێ بم ، زیندوو، مردوو

لەیادم ناچێ (عەجاج)* چەند بەدفەڕانە پەلاماری کیژۆڵەیەکی داو
دڕندانە گەڕاندیەوە دۆخی جەنگەڵ
من ئەمێســتا بەجەســـتە مردووم
بەڵام بەڕۆح لەم بیابانە بەربەریەدا
بەدوای نهێنی کچان و
ناونیشانی کوڕان دا دەگەڕێم ...
(ئــەم شــەو لەخــەونم دا تارماییــەکم بینــی وەک گــورگی هــار بەدەوری قشــڵەیەکی ســەربازی غار غارەی دەکــرد، وتم ڕەنگــە ئەفســانە بێت،کەچی ئەستێرەیەک پێی وتم نا ..نا ..ئــەوە ئــەو ئەفســەرە ئــابڕو بەرەیــە ، کــە ڕۆژ تــائێوارە و ئێــوارە تابــەیانی بەســەر لاشــە خنکاوەکانی بیابانی هاردا مەســت دەبــێ و ســەما دەکا) .
خەیاڵ بردمیەوە کەلاوە ڕوخاوەکانی ئاوایی و
مەنجەنیقە تێک ئاڵاوەکەی ئێرە
فڕندەیەک بە خێرایی نامەیەکی ســەر ئاواڵای خستە دەستم

* ئەفسەرێکی ئەمنی بێ ئابڕو بوو ، خراپکاری زۆری دەرهەق بە ئەنفالکراوەکان کردوە

www.dengekan.com

هۆشـم پێی وتم :

بێ دەنگ هەموو دێڕەکانی بخوێنەوە

کەسـەیرم کرد لێی نوسـرابوو:

لە کەمانچەکەی (مۆزارت) ەوە بۆ (گۆڕە نائارامەکان) *

لە ژێر بارسـتایی قورسـایەکانی - لم - و

بێ دەنگیی دونیا دەتان بینم

دەزانم دڵی ماندوتان لەژێرسێبەری سیمرخە گوناهکارەکانەوە

پڕە لە زەبری جەلادو

جەنگ و

گەردەلول و

چەتەو ڕێگر

دەزانم هەموو ڕۆژێ ئەهریمەن دەتانکوژێ و

خوێن ڕێژێ لە خاچتان دەدات

ئێسـتا لەدامێنی باخچە قرمزیەکانی شـارێکی جوان

---

* ناونیشـانی لێکۆڵینەوەیـەکی (د . کلایـد کـۆڵنز سـنوو)پسـپۆری بـواری ئـەنترۆپۆلۆژیای پزیشـکی دادی یـە , کـە سەرپەرشتی تیمێکـی زانستی ڕێکخراوی (میدڵ ئیست وۆچ) ی کوردستان کردووەو لـە کانوونی یەکەمی 1991ش گۆڕێکی بەکۆمەڵی ئەنفالکراوانی لە گوندی کورێمیّ ی دەڤەری بادینان هەڵدایەوە ،کە 26 لاشەی تێدابوو

لە ســــــــپێدەیەکی ســـــــــپی ئەڕوانم
دەبینم لەئامێزی باخێکی ڕۆشندا
دەبن بەگوڵ ..
کەچی لەشـکری ئەنفال
بە دەرزەنێک شمشـێری ژەنگ گرتوو دەتان بڕێتەوە
لە هەڵفڕینی ڕۆحی پەپولەکانەوە سـەیرتان ئەکەم
هەموو ڕۆژێ دەمارە وەنەوشـــەیەکانی نیشـــتمان و
نیـگا ئـاڵـەکـانی خۆشـــــــنوودی لە خـاچ ئەدرێن
بیرم ناچێ دوێنێ ئێوەم لەو دیوو پەنجەرەیەکی زەنگینەوە
بەدوو دارشــــەقـەو
کۆشـــــێـک دووعـاو
کوڵێک خەزنەوە بینی
هەزارەها کەس بوون
دەڕۆیشـــــــتـن و
جارجار پشـوتان دەداو
جار جار سفرەی خەمەکانتان ڕادەخسـت
هاوارتان دەکرد خودایە

بای چ قوتبێک فڕێی داینە ئەم بیابانە نەفرەتیە

ئەم عەردە کێوێکە لەغوبار

دۆڵێکە لەژەهـــــر

دەریایەکە لەتیزاب

چ وەحشەتێکە دەمانچە لەجامخانەی خۆشەویستی ئەگرێ و

جوانیە پاکیزەیەکانی عشـــق ئەڕوشـــێنێ

چ خەراباتێکە ئەم زەمەنە

زەمەنی ســـوتان

زەمەنی ئافـــات

زەمەنی بەجێمان لە – لم –

سوتان هەمیشــە برینێکی ســەختە لەڕۆح

ئافات هەمیشــە نەریتێکی تاڵە لەجەســتە

– لم — هەمیشــە تارمایەکی وشــکە لەدڵ

ئێوە باش ئەزانن

(ســـووتان ، ســـڕینەوە ، لم)

تائەبەد ســـێکوچکەی مەرگن

من لەزووەوە لەکەنار ئەم ڕێگایە دانیشتبووم

كە ئێوەی پیادا ئەڕۆیشـتن

نازانم بینیتان یان نەء

من بەهەموو قەناعەتێكمەوە

بەكۆمەڵێك نۆتەو چەپكێ بەیبونەوە

ســـــــلاوم لێ دەكردن و

پێم ئەوتن دڵنیابن پاش چەند لەحزەیەكی تر

رۆحتان ئەگەڕێتەوە ئامێـزی ئارامترین تریفە

ئەم ڕەشـــە بایە تێدەپەڕێ و

ئێوە لەئاســــمانی پاكیەتی دا

زیندوو زیندوو .. سپی سپی

بەچەشــنی مانگ دەمێنــەوە .

ا لە نێو كێڵگەكەدا

بەخەم سـاردیەوە پاڵی لێمەدەرەوە

زۆر بەرەو بەرزیش هەڵمــەزەنێ

جــوانتــرین ڕوانینــی ئەم جیهــانە

وا لەنێـو جەرگــەی ڕێگـــادایە)*

بەعــەزرەتەوە

ڕابردووی لەت و پەتم دەپێچمـەوە

لە حەزینترین سـاتە هێمنەکانی دڵدانەوە دا

بیر لەشکانی ئەم هەموو ئاوێنە رووســپیانەو

کوژانەوەی ئەم هەموو چرایانە ئەکەمـەوە

دونیا ئەبینم لەسـەر پشـتی ئێسـقان

نەخشەی دوبارە بوونەوەی مەرگەسـاتەکان دائەڕێژێ

لە لەتەعشـــــــقێکمەوە

چاوەکانم دەبرمە دارتەرمی نادیارترین مەخـلوق

ســەیری گۆڕە نائارامەکان ئەکەم

ئەمێسـتا موسـافیرێکی ســەرهەڵگرتوم

- با — ئەڵێ مەترسە دەنێو ساباتە میتافیزیکی‌یەکەی ڕۆحدا

لە ڕۆیشـتن و پشـودان

لە خەوتن و خەوبینین

* دێرە شیعرێکی (فریدریك) ە..

پاسـەوانیت ئەکەم

من نەخشـەی هەزاران ساڵ و

نامەی مێژوویەکی دوورو درێژم لەوێستگەکانی چاودا هەڵگرتووە

ناهێڵم کەس ئەرشـیفی نێو لەشـم بپشـکنێ

ناخم پڕە لەڕووداوو

پەیمانی ئاشـتی و

شـــەڕو لەدایک بوون و ماڵئاوایی

ئەزانم هاوکێشە پێک ناکۆکەکانی بەر لە جەنگ و دوای جەنگ

بەغەریبی لە کۆڵانە تەسکەکانی زەمەن سـەر دەنێنەوە

ئەزانم هەمـوو ڕۆژەکان و

وەرزەکان و ساڵەکان و سەدەکان

نهێنی شەڕێکیان هەڵگرتووە

شەڕێک تا ژیان مابێ

بخورد بۆشـێتی دائەگیرسـێنێ .

سـەر لەنوێ خەیاڵ ئەمباتەوە

لە پانتایی حەرفـەکان و

ڕووپەڕی کتێب و

لاپەڕەی ڕۆژنامەکان ڕابردووی فریوو خواردو
ئاماژە بەدۆڕانی ئاییندەیەکی تر ئەکات
دوێنێ دەستی خستۆتە بناگوێی ئەمڕۆ
پێی ئەڵێ تەنها سەراب ئاینده ڕووت ئەکاتەوە
ئەمڕۆ لەتاو تێکشکانی پەراسووەکانی
بەزەمەن ئەڵێت تۆ ئەفسانەیەکی سەرخۆشی
دۆزەخێکی سەرسەختی
هەموو چرکەساتەکانی ژیان
توانەوەیە لەتونێلی فەنابوون
بەیانیت لە بیابانە ترساوەکانی گوناهدا وەڕس ئەبێ
خولیاکانت لە یاخی بوونێکی سەرکێشانەدا
بەچەشنی گوڵ هەڵدەوەرێن
سەر خۆشیت و
قاچەکانت
دەستەکانت
پەنجەکانت
بەئاشفتەی جەنگەکان شکاون

بە ئاسـمان ئەڵێی لەجنسـی تۆم

کەچی ئاوێنەیەکی ڕووشـاوی ماڵە سـوتاوەکەی نیشتـمانی

پەنجەرەی شـکاوی ژورێکی خوڵەمێشـی

سەدەیەکە دیوارەکانت بەدەستەسرِی خوێن و گوناه داپۆشراون

زەمەن ئەڵێ ئەم سـەفەرە تەواو نابێ

نهێنیەکان بێکۆتایین

توخمی ئینسـانـــان

نامەکانی ڕابردوو

جەنگەکانی پێش مێـژوو

زەمەنی قافلەکان

گورگەکانی بیابان

مەرگەسـاتی - لم -

تاوانەکانی شـمشـێر

هەمیشـە ئەخوێنرێنەوەو

ئەخوێنرێنەوە

حیکمەتێکـی جوانە

ئەشـێ تێفکرین سـەرەتای فەلسەفەیەکی دیکە بێ

ڕێدەكەوێ قەناعەت بە شـتێك بێنین
شـتێك ڕەنگە بە (ژووری خەونـەكان)*
یان چاوەكانی یوســــــف بچێ
خەریكە سـەرێك لەتەنیایی ئەدەم
تەنیایی ،لە كانیلـەی تفتیلكەكانی ئاوایـی
پەرداخێ ئاوی بۆهێنام و پێیوتم :
سەدەیەكە كتێبێـك لێی نووسراوە،
هەمیشـە ولاّتێك خەون ئەبینێ و
لە ئامێز فیلمێكی ڕەش جگەرە دادەگیرسێنێ
خۆشـبەختانە قەناعەتم بە - با - هات
ـ با ـ ی دەستی جەلاد وەك ئاگرێكی هەمیشەیی
لەسەركورسیەكی ڕووت دانیشتووە
كە هەڵدەكات
ڕاست و چەپ ئەسوتێنێ ..

1998/12/20-1998/8/18

* ناونیشانی یەكەمین رۆمانی رۆمانووسی ئەڵمانی (ئیریش مارییا ریمارك) ە.

www.dengekan.com

www.dengekan.com